

Posudek na bakalářskou práci **Lucie Stanovské**
Čeština nerodilých mluvčích (případová studie)

Práce kol. Stanovské patří k těm několika bakalářským pracím, které byly zadány s cílem popsat užívání češtiny jedním nerodilým mluvčím (nebo malé homogenní skupiny nerodilých mluvčích) s využitím postupů chybové analýzy a se zaměřením na identifikaci vlivu mezijazykového transferu. Hodnota těchto prací, metodologicky opřených o už vypracovaný a osvědčený model analýzy, spočívá především v získání a zpracování nového jazykového materiálu a jeho interpretaci, s případným přihlédnutím k jazykové biografii mluvčích.

Kol. Stanovská svou práci založila na jazykových projevech mluvčí původem ze Srbska, která si češtinu začala osvojovat až v dospělém věku, a sice přirozenou cestou, bez institucionální výuky. Původní zadání předpokládalo, že se zaměří pouze na projevy psané, ale protože se objevily problémy s jejich získáváním v dostatečném množství, rozšířila svůj materiál i o projevy mluvené.

V obou případech, u projevů mluvených i psaných, šlo o projevy klinicky elicitované, získávané výlučně pro potřeby výzkumu. Podmínky jejich elicítace byly nastaveny tak, aby mluvčí nevěnovala dominantní pozornost formě vyjádření, nýbrž jejímu obsahu či komunikační funkci (respondentka nepokládala svou jazykovou produkci za formu zkoušky, sběr probíhal v domácím prostředí, mluvčí sběrače dobře znala, u některých mluvených projevů byl uplatněn prvek hry apod.).

Následně podrobila autorka získaný materiál analýze – excerpovala ze shromážděných textů tzv. chyby, které si vymezila jako odchylky od spisovné normy, třídila je do předem stanovených kategorií a interpretovala je, především se zřetelem k možnému vlivu mezijazykového transferu.

Vymezení chyby jako odchylky od spisovné normy by mohlo být přirozeně předmětem diskuse ve fázi interpretační, kdy by byla potřeba jinak posuzovat ty případné odchylky od normy spisovné češtiny, které lze považovat za funkčně motivované. Při vlastním sběru materiálu a jeho třídění je však výhodné, protože žádné odchylky od spisovné normy neponechává stranou a dovoluje zachytit i všechny případy užití prvků obecné češtiny, které lze u mluvčí, jež si osvojuje češtinu přirozenou cestou, očekávat.

Klasifikaci a popis chyb založila autorka, jak bývá u prací tohoto zaměření obvyklé, na lingvistických kritériích (chyba syntaktická, lexikální, morfologická atd.); při jejich

interpretaci se soustředila, jak jsme už uvedli, zejména na vliv prvního jazyka sledované mluvčí, ale bere v úvahu i faktory jiné (srov. např. na s. 42 její uvedení dvojího možného vysvětlení tvaru *bysme* jako výsledku vlivu obecné češtiny, popř. srbského *bismo*).

Celkově mohu konstatovat, že práce kol. Stanovské odpovídá plně nárokům kladeným na kvalifikační práce tohoto typu. Autorka se dobře seznámila se studovanou problematikou a výzkumnou metodologií, získala a zpracovala množství nového a zajímavého jazykového materiálu a s náležitým porozuměním a uvážlivě ho popsala a interpretovala. Také po formální stránce odpovídá její text obvyklým požadavkům.

Rád ho proto doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně až velmi dobře v závislosti na průběhu obhajoby.

Prof. PhDr. Karel Šebesta, CSc.